

ROZWÓJ KOMPETENCJI - MOTOREM ZMIANY

Metoda Circle Study – wprowadzenie
25.02.2016

Warsztaty tematyczne

- Metoda Study Circle stawia na samodzielność, odpowiedzialność, zaangażowanie.
- Podstawy teoretyczne nauczania metodą Study Circle - współczesna andragogika, oparta na teorii Malcolma Knowlesa

Circle Study

- Andragogika: odwrócenie założeń pedagogiki, przeciwstawiane są sobie m.in. :
- atmosfera – w pedagogice formalna, nastawiona na współzawodnictwo, zorientowana na nauczyciela; w andragogice - zaufanie, obustronny szacunek, współdziałanie, wsparcie, autentyzm, troska;
- planowanie – w pedagogice przez nauczyciela, w andragogice jest to wspólna czynność nauczyciela i ucznia;

CIRCLE STUDY

- diagnozowanie potrzeb – w pedagogice przez nauczyciela, w andragogice poprzez wspólne oszacowanie;
- wyznaczanie celów – w pedagogice przez nauczyciela, w andragogice poprzez obustronne negocjacje.

- metoda Study Circle -system uczenia się, w którym to uczący się nawzajem przejmują inicjatywę jako współtwórcy procesu kształcenia.
- „Bez certyfikatu” nie znaczy „po łebkach” lub „bez pożytku”.
- Grupy Study Circle oferują dostęp do poważnej – również akademickiej – wiedzy, zaś kształcenie metodą Study Circle może pomóc w usystematyzowaniu wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin.

Circle Study szwedzka metoda edukacji dorosłych

- Metoda Study Circle jest mniej kosztowna i zasobochłonna.
- kształcenie ustawiczne > wyższy poziom innowacyjności: synergia doświadczeń uczestników kształcenia - uzyskanie wartości dodanej
- Osobisty rozwój jako wartość
- Uczymy się sami dla siebie
- sprzyja zachowaniu sprawności intelektualnej i społecznej do późnych lat życia
- daje oparcie w grupie

Study Circle

- uczestnicy mają możliwość czerpania z doświadczenia osób znajdujących się w podobnej sytuacji życiowej, jednocześnie dzieląc się i zdobywając umiejętności i wiedzę
- Ustalają sami czas i miejsce , organizują się

Erasmus+

- metoda Study Circle to pewien styl uczenia się oparty na osiągnięciach andragogiki, wpisujący się jednocześnie w upowszechnienie kształcenia ustawicznego, zgodnie z potrzebami nowoczesnego społeczeństwa.

HISTORIA METODY

1. Narodna Wola (Narodnaja Wola - Wolność Ludu,) która była organizacją rewolucyjnych narodników w Rosji, założoną w 1879.
2. Koncepcja została wdrożona po raz pierwszy przez „Mesame dasi”. Była to grupa gruzińskich marksistów i socjaldemokratów, powstała w 1893 r.
3. Na amerykańskiej stronie poświęconej metodzie *Study Circle* pojawia się informacja, że przybyła ona do USA ze Szwecji, Szwedzi importowali metodę Study Circle z USA, gdzie była stosowana na początku ruchu Chautauqua, czyli systemu edukacji dorosłych popularnego pod koniec XIX wieku.
4. Szwedzi w metodzie Circle Study znaleźli odpowiedź na ich problemy ubóstwa i analfabetyzmu – zamierzali kształcić jak najszersze spektrum społeczeństwa w sztuce demokracji.
5. Oscar Olsson, który w 1902 roku przygotował opis metody i zastosował ją w systemie edukacji. „Celem Study Circle nie jest akumulacja wiedzy faktograficznej, ale duch i atmosfera, które prowadzą do ciągłego poszukiwania”. Kształcenie tą metodą prawdopodobnie od samego początku było 15 wspierane finansowo przez szwedzkie władze

Historia Circle Study

- Dla Oscara Olsssona, „ojca” Study Circle, metoda ma następujące cechy:
  - 1. To musi być tak tanie, że nikt nie musi powstrzymać się od nauki z powodów ekonomicznych;
  - 2. To musi być tak proste w sposobie, że każdy może się przyłączyć, bez względu na wcześniejsze nauki;
  - 3. Uczestnicy są równi, mają równe możliwości wyrażania siebie i muszą mieć coś do powiedzenia na temat przedmiotu pracy koła;
  - 4. Książka i biblioteka powinna mieć centralną rolę w kręgu badań.

W 1912 roku ukształtował się w Szwecji system wsparcia państwowego dla tej metody. Pierwszego roku powstało 57 kół, zarejestrowano także stowarzyszenie zajmujące się metodą. Rząd finansował książki (w 50%) wykorzystywane przez koła (grupy Study Circle). Pieniądze były przekazywane do organizacji pozarządowej, kierującej wdrażaniem metody na szczeblu krajowym. Do niej aplikowały organizacje lokalne, prowadzące poszczególne koła. Książki po ukończeniu pracy koła były zwracane .

- Liczba bibliotek powstałych na potrzeby obrotu książkami. W 1930 roku było ich już 3464, a w 1939 - 5514.
- Dziś blisko 275 000 kół, zrzeszających 1,9 miliona uczestników, w tym 58% kobiet i 42 % mężczyzn!!!
- Rocznie to 9,8 miliona godzin lekcyjnych!

Historia Circle Study

- Czym zajmują się koła w Szwecji? W zasadzie wszystkim. Raport, na którym bazuje ten rozdział, wymienia choćby: język angielski, muzykę, interpretację Biblii, budowę instrumentów muzycznych, tkactwo, wędkarstwo, życie z osobami z demencją, piosenki dla dzieci, zdrowszy sport, tańce i pieśni średniowieczne czy ogrodnictwo... Istnieje zatem znaczna różnorodność, jeśli chodzi o tematy podejmowane przez koła.

Circle Study historia

- Polskie doświadczenia z metodą Study Circle.
- Metoda jest na tyle prosta, że budzi skojarzenia nawet z kołami biblijnymi, zajmującymi się popularyzacją znajomości Pisma Świętego. Opis metody w języku polskim pojawił się między innymi na stronie www.wartowiedziec.org, jako forma konsultacji społecznych. Takie rozumienie wydaje się jednak zbyt wąskie - nie oddaje rzeczywistego znaczenia i potencjału Study Circle. Metoda była wykorzystana w krajach nadbałtyckich (w tym w Polsce) pod nazwą kół samokształceniowych podczas realizacji projektu „Education for Change”

Historia Circle Study

- pierwsze doświadczenia z metodą *Study Circle* zdobywali *przedstawiciele Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS*
- z Rybnika. W maju 2010 roku w szwedzkim Östersund odbyły się międzynarodowe warsztaty „*Study Circle Leader Training*”, w których *uczestniczyli członkowie CRIS*.
- Sukces metody Study Circle opiera się na tym, że każdy z dorosłych posiada swoje praktyczne umiejętności i wiedzę, nawet jeżeli jest to tylko wiedza praktyczna, wynikająca z doświadczenia życiowego . Każda z uczestniczek nie tylko mogła czerpać z grupy, ale i wnieść część swojego doświadczenia. Być może dlatego – jak podkreślały podczas wywiadów grupowych – nie tylko więcej wiedzą, ale też stały się bardziej otwarte i wzrosło ich poczucie własnej wartości.

Kształcenie metodą Circle Study

- Study Circle nobilituje uczestników/uczniów – pozwala im decydować o przedmiocie zajęć, uczy współpracy, świadomego wyboru celu, odpowiedzialności za grupę i efekty jej pracy. Ta innowacyjna na polskim rynku metoda kształcenia osób dorosłych często określana jest mianem grup samouczących się lub kół samokształceniowych. Przywoływanie tych form kształcenia (obecnych także w polskiej rzeczywistości) pozwala nieco lepiej zrozumieć, czym jest Study Circle, ale nie oddaje w pełni specyfiki metody.

Co to jest Study Circle?

- Study Circle polega na tym, że osoby, które chcą zdobyć wiedzę czy umiejętności z jakiegoś zakresu, rozwiązać nurtujący je problem itp., **spotykają się regularnie w małych grupach (Study Circles)** w celu wspólnego zgłębienia interesującego je tematu.
- Praca grupy jest wzbogacona o wiedzę i doświadczenie jej poszczególnych członków, które pozwalają spojrzeć na badane zagadnienie z wielu różnych perspektyw. Nie istnieją formalne ograniczenia odnośnie tematów mogących być przedmiotem prac grup Study Circle. Zajmują się one wszelkimi kwestiami – począwszy od polityki czy religii, aż po hobby.
- Wyróżnikiem metody Study Circle jest założenie, że proces uczenia się nie jest hierarchiczny, tzn. nie zachodzi w trakcie przekazywania wiedzy „z góry na dół” - od nauczyciela (eksperta) do uczniów, ale przyczyniają się do niego wszyscy uczestnicy grupy (edukacja „od dołu”).

Metoda Circle Study

- Cała grupa wspólnie **ustanawia cel** swoich spotkań (którym może być np. nauka .....). Wspólnym zadaniem jest także **ustalenie planu i treści spotkań** oraz **wybór materiałów pomocniczych** (np. publikacji do przeczytania). Także wszyscy **uczestnicy ustalają zasady pracy w grupie oraz są odpowiedzialni za osiągnięcie wyznaczonego celu.**

Metoda Circle Study

- KAŻDY dysponuje jakąś wiedzą, doświadczeniami, którymi może podzielić się z innymi (Nobody knows everything, nobody knows nothing). W tej metodzie osobiste doświadczenie jakiegoś problemu, a także wiedza i pomysły poszczególnych uczestników są niezmiernie ważne.
- **Osiągnięcie celu grupy** (np. nabycie danej umiejętności, znalezienie rozwiązania jakiegoś problemu) zależy od **aktywnego wkładu jej członków**.
- **uczestnicy Study Circle są zarówno uczniami, jak i nauczycielami**. Praca w ramach grup Study Circle to realizowane przez samych uczestników, według ich potrzeb i zainteresowań „poszukiwanie wiedzy”.

Metoda Circle Study

- Sprawdza się ona najlepiej przy niewielkiej liczbie (7-12) osób. Taki rozmiar grupy pozwala zachowywać nieformalną atmosferę spotkań, zwiększa poziom zaufania pomiędzy jej członkami, umożliwia swobodną wymianę poglądów i pozwala każdej osobie być aktywną.

Metoda grup Study Circle

- Zasadą grup Study Circle jest dobrowolne uczestnictwo oraz demokratyczny charakter – Wszystkie poglądy i pomysły są brane pod uwagę, a każdy uczestnik ma równe szanse uczestnictwa i wypowiedzenia swojego zdania. Proces - demokratyczna dyskusja wśród równych - jest równie ważny jak treści, którymi zajmują się koła.
- grupy Study Circle opierają się na wspólnym wysiłku uczestników, by zdobyć wiedzę na dany temat i wypracować nowe pomysły lub/i rozwiązania.

- Jedną z podstawowych wartości Study Circle jest bowiem to, że daje wszystkim możliwość bycia „mądrym”, poprzez umożliwienie im dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniami z innymi osobami

Metoda grup Study Circle

- Aktywność -uczestnicy sami decydują o intensywności swojej pracy.
- Tematy odpowiadają na potrzeby i problemy uczestników.
- umiejętność funkcjonowania społecznego w grupie, szczególnie umiejętność z zakresu komunikacji grupowej

Metoda grup Study Circle

- Study Circle może być wykorzystywana także jako technika partycypacji społecznej. Stwarza ona członkom danej społeczności możliwość spotkania się „twarzą w twarz” i omówienia kwestii, które są dla nich szczególnie ważne. Mogą być używane np. przez rady dzielnic, władze miast i powiatów, a także organizacje społeczne. Grupy Study Circle dążą do włączenia różnych środowisk i zachęcają, by z szacunkiem rozważyć poglądy i wartości innych. Dążą również do wspierania relacji społecznych między ludźmi. Szczególnie w Szwecji, były często wykorzystywane w celu zwiększenia integracji wśród obywateli.

- Grupy Study Circle mogą stać się także formą rozwoju indywidualnych zainteresowań. W Szwecji ludzie szukają odpowiedniej grupy Study Circle, jeśli chcą wzbogacić swoje życie poprzez np. naukę malowania czy gry na jakimś instrumencie, nabycia umiejętności w zakresie obsługi komputera czy fotografii.

Metoda grup Study Circle

- Ludzie organizują się w grupy Study Circle w celu zdobycia informacji o kraju, do którego wybierają się na wakacje lub gdy chcą nauczyć się nowego języka. Można znaleźć także wiele grup związanych z tematyką ogrodnictwa, obserwowania ptaków, żeglarstwa, nawigacji.

Metoda grup Study Circle

- zapewnienie uczestnikom możliwości dzielenia się zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi doświadczeniami i otrzymywanie wsparcia od innych uczestników;
- umożliwienie ludziom z różnych środowisk mówienia o trudnych sprawach w sposób bezpieczny, z szacunkiem. Znaczenie ma tu także rozmiar grup - wielu osobom łatwiej jest otworzyć się w mniejszych grupach;
- umożliwienie rozwiązywania problemów i podejmowania działań dla siebie i swojego otoczenia. Pozytywne efekty daje świadomość, że jest się częścią zbiorowego wysiłku.
- Nie bez znaczenia są także niewielkie koszty wdrażania tej metody

Facylitator i lider - dwutorowa organizacja spotkań Study Circle

- Facylitator wsparcie dla lidera;
- indywidualna praca z osobą, którą grupa wybrała na lidera;
- przeszkolenie lidera, udzielenie mu odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące metody i zagrożeń wynikających z funkcjonowania grupy;
- w uzasadnionych przypadkach udział w spotkaniach. (jednakże tak, aby nie prowadzić grupy i zapewnić przestrzeń liderowi);
- sprawy organizacyjne związane z funkcjonowaniem metody – zapewnienie materiałów, miejsca do spotkań, powiadamianie grupy o zmianach itd.

Metoda grup Study Circle

- Facylitator - udział w każdym spotkaniu, aktywny prowadzący.
- Facylitator- osoba, która zna grupę i może pomóc dookreślić tematykę zajęć
- Facylitator może pełnić także funkcję lidera

Metoda grup Study Circle

1. Uczestnicy wybierają spośród siebie lidera lub liderkę - osobę odpowiedzialną za grupę i efekty jej pracy. Działania grupy wspiera facylitator, czyli przedstawiciel instytucji organizującej kształcenie.
2. Każda z grup pracuje nad wybranym zagadnieniem około dwóch miesięcy. Zajęcia odbywają się zwykle 2 razy w tygodniu. Jedno spotkanie trwa 3 godziny.
3. Metoda bazuje na **wkładzie każdego z członków grupy**. Uczestnicy, dzielą się swoją wiedzą i umiejętnościami. Dzielą się także obowiązkami i odpowiedzialnością - wspólnie wybierają niezbędne materiały, ustalają plan i harmonogram spotkań. Pracę każdej grupy kończy ocena realizacji celów.

Lider - konstruktor procesów grupowych

Cechy charakteryzujące lidera to: umiejętności interpersonalne, takie jak umiejętność słuchania, cierpliwość, grzeczność, delikatność, otwarcie na innego człowieka oraz współpracę oraz cechy związane z kierowaniem: orientacja na cel, umiejętność planowania, kontrola czasu.

Niezbędna jest także akceptacja przez pozostałych uczestników. W żadnym wypadku osoba ta nie powinna być w grupie postrzegana jako autorytet merytoryczny.

Zadaniem lidera jest: prowadzenie procesu – czyli umożliwianie wszystkim uczestnictwa, dbanie o to, żeby mieli możliwość wypowiedzenia się bez zmuszania ich, wywierania presji itp.; dbanie o to, żeby grupa zmierzała do określonego celu – puentowanie, zapisywanie ustaleń; współpraca z instytucją/organizatorem mająca na celu zapewnienie odpowiedniego komfortu pracy, dostępu do materiałów, specjalistów itd.; ustalenie harmonogramu spotkań.

Facylitator

- Początkowym etap - facylitator jest niezbędnym organizatorem i gospodarzem spotkań.
- konieczna jest pomoc osoby z zewnątrz.
- Wraz z kolejnymi spotkaniami zarówno uczestnicy, jak i liderzy nabywają niezbędnych umiejętności, które pozwalają na samodzielne prowadzenie procesu uczenia się, monitorowanie przebiegu spotkań i dbałość o osiągnięcie założonego celu.
- Równoległe z rosnącymi kwalifikacjami i samodzielnością grup, następuje wycofanie facylitatora z funkcji prowadzącego spotkania, staje się on raczej pomocnikiem lidera i organizatorem zaplecza spotkań (facylitator zaczyna funkcjonować bardziej na poziomie instytucjonalnym, niż na poziomie interakcji z grupą).

Przebieg spotkania Circle Study

- Czas trwania spotkania dla grupy 6-7-osobowej to 2 godziny. W przypadku grup 10- osobowych sugerujemy wydłużenie spotkania do 2,5 godziny.
- Warto zauważyć, że w Szwecji spotkania trwają 3 godziny z przerwą w środku, zaś przerwa ta ma istotne znaczenie dla przebiegu spotkania (to nie tylko integracja uczestników przy kawie, ale także chwila na znalezienie dystansu do omawianych spraw i dyskusje w kuluarach).

Spotkania metodą Circle Study

1. Spotkania: miejsce, do którego można dotrzeć komunikacją publiczną, lokalizacja jest powszechnie rozpoznawalna i budzi zaufanie.
2. Termin rozpoczęcia oraz tematyka uzgodnione z uczestnikami. Partycypacja jest przecież jednym z filarów metody.
3. Typowe spotkanie składa się z trzech faz: otwarcia, części merytorycznej i podsumowania.

Plan pracy / Harmonogram

- O temacie decydują sami uczestnicy,
- Temat powinien być konkretny i zgodny z zasadą, że praca rozpoczyna się od doświadczeń i wiedzy uczestników.
- Po wybraniu tematu należy ustalić priorytety.
- Ważne jest, aby określić zakres prac odpowiadający ilości czasu, jaki grupa zdecydowała się przeznaczyć na pracę w ramach Study Circle.
- Uczestnicy wspólnie ustalają także plan pracy koła.
- wszyscy członkowie grupy zgoda co do przedmiotu i zakresu pracy,.
- Często faza planowania nie kończy się na jednym spotkaniu - powinna trwać tyle, ile potrzebuje dana grupa.

Plan pracy - kolejne kroki

- Plan pracy -kolejne kroki
- Uczestnicy mają możliwość dokonywania zmian w programie w trakcie pracy w ramach zajęć study cricle.
- Plan jest narzędziem, które może być w każdej chwili zmienione.
- Uczestnicy grup sami decydują, kiedy i jak często będą się spotykać.
- Przyjęte jest jednak, że pojedyncze spotkanie nie powinno trwać dłużej niż trzy godziny, a spotkania powinny odbywać się nie częściej, niż raz lub dwa razy w tygodniu.
- Uczestnicy mają wtedy czas pomiędzy spotkaniami, żeby utrwalić nową wiedzę, zastanowić się nad wynikami dyskusji, a także przygotować się do następnych spotkań

Odpowiedzialność / zasady pracy

- Przed rozpoczęciem pracy grupa Study Circle powinna zdecydować, kto jest za co odpowiedzialny.
- wyłonienie lidera grupy
- kto jest odpowiedzialny za materiały do nauki oraz za dbanie o miejsce spotkań.
- ustalenie, w jaki sposób wszyscy przyczynią się do postępu prac i osiągnięcia zaplanowanego celu.
- Zasady uczestnictwa , nieobecność, „nadrobiecie materiału”,
- Powinno się także prowadzić listę obecności uczestników.
- Ważne, aby zachować dyscyplinę przychodzenia na spotkania. Frekwencja powinna być również ważną częścią oceny/ewaluacji.

- Bibliografia:
- „Study Circle. Szwedzka metoda edukacji dorosłych” : Agnieszka Kłujso, Sonia Lenarczyk, Piotr Masłowski, Emil Nagalewski, Ewa Zielińska-Chmielewska Ewa Zimny, wyd. Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS, Rybnik, 2014.
<http://www.studycircle.pl/blog/zobacz/Poznaj-nowoczesne-metody-aktywizacji-spoecznej-2014>